

Nedlagda soptippar kan få nya användningsområden med rätt åtgärder

Sopor har dumpats i gropar och på hög innan dagens sophanteringssystem fanns. Dessa områden utgör en risk för människors hälsa och miljö. För att minimera risken krävs dyra och komplexa åtgärder.

Gamla soptippar är ett problem som vi lämnat bakom oss för att istället fokusera på dagens avfallshantering som präglas av hög återvinning. Förr slängdes alla sopor som uppstod i naturen utan skyddsåtgärder. Samtidigt har Sverige flera mål för att skapa en hållbar utveckling. Ett av dessa är målet *Giffri miljö* där det ingår att åtgärda gamla soptippar till en nivå som gör att det inte finns något hot mot människors hälsa eller miljö. Trots detta mål finns det ingen nationell sammanställning över nedlagda soptippar eller en bedömning av den miljörisk de utgör. Det finns heller ingen tidsgräns eller mål för när arbetet med åtgärder av nedlagda soptippar behöver utföras. Syftet med examensarbetet var att undersöka hur nedlagda soptippar kan användas för olika ändamål utan risk för människors hälsa och miljö.

Ansvaret över soptippar regleras idag genom lagstiftning på EU-nivå, svensk lagstiftning och genom nationella miljömål. Vissa soptippar har uppkommit innan dessa lagar och miljömål fanns, och därför kan inte alltid de ansvariga ställas till svars. För att göra en samlad bedömning av riskerna med en nedlagd soptipp rekommenderar Naturvårdsverket en metodik med benämning MIFO (metodik för inventering av förorenade områden). Naturvårdsverket uppskattar att det finns fler än 4 800 nedlagda soptippar i Sverige. För att minimera riskerna med nedlagda soptippar behöver lämpliga åtgärder utföras på området.

För att utvärdera möjliga åtgärder och potentiella användningsområden har tre soptippar i olika kommuner studerats i en fallstudie. Deras valda åtgärder var sanering genom utgrävning eller permanent övertäckning för att sedan använda området för bostadsmark, naturområde eller solcellspark. Kostnaden för utgrävning uppgick i genomsnitt till 2 133 kronor per kvadratmeter. Detta kan jämföras med permanent övertäckning som kostar 553 kronor per kvadratmeter. Det finns också andra åtgärder och användningsområden som kan användas vid olika tillfällen. Känsliga användningsområden såsom bostäder och förskolor kräver utgrävning, en dyrare åtgärd jämfört med mindre känsliga markanvändningar såsom solceller och rekreationsområden där åtgärden inte behöver vara lika dyr. Däremot kan bostäder generera högre ekonomiskt värde och intäkt i jämförelse med rekreationsområden eller solcellsparkar.

Alla nedlagda soptippar går att åtgärda oavsett vilka föroreningar som förekommer. Däremot utgör soptippar olika risker beroende på vad som dumpats och vad som finns i närliggande områden. Beroende på val av framtida användningsområde kommer val av åtgärd att spela stor roll. De äldre nedlagda soptipparna finns överallt och riskerar att stoppa samhällsutvecklingen då marken utgör en risk för människors hälsa och miljö.